

————— *José V. Albert Ferrando* —————

En qualsevol estudi que es realitze del passat, la font més fiable és l'escripta ja que perdura en el temps exactament igual que el dia que es va plasmar. Sense influències posteriors i per tant, sense modificacions produïdes pel pas del temps. Això sí, tenint en compte que qui ho plasma, ho faça amb rigor.

Totes les hipòtesis que realitzaré en posteriors escrits es basen en tres fonts que en el cas del Ball Pla són en forma de partitura i estan escrites per persones amb coneixements musicals contrastats.

La **primera font** i més antiga (tal com s'especifica en ella) data del 22 de novembre de 1941. Aquesta partitura és de trompeta (Sib) i la va tindre guardada el músic José Miguel Forés en l'estoig de l'acordió durant dècades. Pareix ser que el Tio José Miguel en eixa època estava aprenent a tocar la trompeta i li va demanar al director que li escrigués el Ball Pla per a aprendre a tocar-lo millor. Per cert, li ho va pagar amb un sac de patataques.

En aquestes partitures apareixen un total de 20 peces algunes un tant desconcertants com veurem en escrits posteriors.

La **segona font** va ser escrita cap a l'any 1960 pel director que tenia en eixe moment la banda de música i han sigut les partitures utilitzades pels músics per a aprendre a tocar-lo des d'eixe moment.

El mestre Espinosa va transcriure un total de 18 peces completes i 2 incompletes (no apareixen en totes les partitures i s'aprecien diferències que donen a entendre que han sigut escrites per una altra persona).

En aquesta font hi ha un senzill guió i un arranjament de melodia i acompanyament. No podem saber si aquest el va compondre Espinosa o es va basar en partitures anteriors. No obstant, en algunes fotografies d'èpoques anteriors que es troben en mans de la Unió Musical Covarxina s'aprecien instruments com la tuba o l'helicó que habitualment interpreten l'acompanyament tocant el Ball Pla. Per tant, sí que existeix la possibilitat que hi hagués un arranjament anterior on no sols hi trobem melodies heretades per la banda de música dels dolçainers sinó també amb algun tipus d'acompanyament interpretat per aquests dos instruments. Per altra banda, també potser no existís cap arranjament i que simplement...tocaren d'oïda però aquest músics haurien de tindre coneixements harmònics.

La **tercera font** apareix en un llibre anomenat "Cancionero de la Província de Castellón" elaborat per

l'eminent músic i professor Salvador Seguí (entre d'altres) i editat per la Caja de Ahorros en la dècada dels 80. Aquestes partitures les vaig trobar l'any 1997 en la biblioteca de la Universitat Jaume I.

En elles hi ha un total de 14 peces. 9 sota el nom de Ball Pla i 5 com a Ball Rodat.

Aquestes estan escrites per a un sol instrument (tenint en consideració la tonalitat i el seu registre), possiblement la trompeta (sib).

Per tant, **aquestes 3 fonts** m'han permès profunditzar d'una manera fiable en l'evolució que ha tingut la música del Ball Pla: Quines han sigut les peces introduïdes, que s'han intentat introduir o que han deixat de formar part d'aquest.

El conjunt d'aquestes partitures junt a les aportacions orals d'alguns covarxins/nes són les eines que fonamenten el meu treball d'investigació que espero ajude a conscienciar (encara més) de la riquesa tan gran que tenim a les Coves.

